

15.5.2017

Kansalaisjärjestöjen kommentit ulkoministeriön kehityspoliittisen kansalaisyhteiskuntalinjauksen luonnokseen

Kiitämme ulkoasiainministeriötä mahdollisuudesta kommentoida kehityspoliittisen kansalaisyhteiskuntalinjauksen 2.5.2017 päivättyä luonnosta. Kiitos myös osallistavasta prosessista työpajoihin, jolla kehityspoliittista kansalaisyhteiskuntalinjausta on yhdessä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa valmisteltu. Luonnoksessa näkyikin kansalaisjärjestöjen kädenjälki sekä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden roolin ja työn arvostus, jonka toivomme säilyvän linjauksessa.

Kepa on pyynnöstä koonnut yhteen järjestöiltä saamansa kommentit. Näistä käy ilmi tyytyväisyys luonnoksen henkeen ja itse tekstiin. Hyvänä pidettiin esimerkiksi sitä, että linjaus huomioi kansalaisyhteiskunnan toimintaympäristöön kohdistuvat muutokset ja uhat. Kommenteissa tuotiin esille myös parannusehdotuksia linjauksen viimeistelyyn.

1. Kansalaisyhteiskuntalinjauksen tarkoitus ja rajaukset

Linjauksen tarkoitus jää luonnoksessa vielä hieman epäselväksi ja kaipaa täsmennystä – esimerkiksi tulevassa esipuheessa. Järjestöt toivovat linjauksesta pidempiaikaista, erityisesti ulkoministeriön omaa toimintaa ohjaavaa dokumenttia, joka ei rajoitu vain nykyisen kehityspoliittisen selonteon aikakauteen. On tärkeää rajata, koskeeko linjaus vain kehityspoliittikkaa ja kehitysyhteistyötä vai esimerkiksi myös humanitaarista apua ja työtä kansainvälisten ihmisoikeuksien alalla. Mikä on linjauksen suhde esimerkiksi demokratiatuen linjaukseen ja kansainväliseen ihmisoikeuspolitiikkaan?

Linjauksessa olisi hyvä selkiyttää sitä, milloin puhutaan kehitysyhteistyön toimijoista yleensä, milloin suomalaisista kansalaisjärjestöistä tai yleisemmin kansalaisyhteiskunnasta ja milloin valtiosta, ulkoasiainministeriöstä ja milloin erityisesti ulkoministeriön rahoittamasta kehitysyhteistyöstä.

Toisaalta on hyvä muistaa ja nostaa esille, että kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö toteuttaa myös muita kehityspolitiikan tavoitteita kuin kansalaisyhteiskuntien vahvistamista.

Kansalaisyhteiskunnan määritelmän osalta on hyvä huomata, että jos media katsotaan median olevan olennainen osa kansalaisyhteiskuntaa, tulisi viestintää ja ministeriön yhteistyötä median kanssa käsitellä linjauksessa.

2. Ulkoministeriön monet mahdollisuudet tukea kansalaisyhteiskuntia

On ilahduttavaa, että linjauksessa on nostettu esille ulkoministeriön roolia laajemmin kuin vain kansalaisyhteiskuntayksikön työtä. Erityisesti edustustoja on tuotu esille hyvin.

Kansalaisjärjestöjen tukemisen lisäksi ulkoministeriöllä on kansalaisyhteiskuntien vahvistamiseksi globaalisti tai kehittyvissä maissa paljon muitakin keinoja, jotka olisi hyvä tuoda vahvemmin esiin linjauksessa. Näitä keinoja ovat esimerkiksi kahdenvälinen poliittinen vuoropuhelu, toimiminen osana EU:ta ja/tai yhteistyössä EU-edustustojen kanssa, yhteistyö muiden avunantajien kanssa esimerkiksi kehittyvien maiden kansalaisyhteiskuntatoimijoiden rahoittamiseksi, kansalaisyhteiskuntien osallistumismahdollisuuksien tukeminen kansallisesti ja osana kansainvälistä yhteistyötä, vuoropuhelu ja tapaamiset kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa osana kehitysmaihin suuntautuvia virallisia valtuuskuntien matkoja sekä viestintä kansalaisyhteiskunnan roolista ja tilasta.

3. Tavoitteet näkyviin

Linjaus kuvaa hyvin nykytilaa, mutta konkreettiset kehittämistavoitteet ja päämäärät sille, miten ministeriö tukee kehittyvien maiden kansalaisyhteiskuntia, kaipaavat selkiyttämistä. Ilman selkeitä tavoitteita linjauksen toimeenpanoa ja saavutettuja tuloksia on vaikea seurata. Ehdotamme, että tavoitteet tuodaan selkeästi esille jokaisen luvun lopussa, esimerkiksi ranskalaisin viivoin koottuna tai täydentäen viimeistä ulkoministeriön roolia koskevaa lukua.

On tärkeää, että ulkoministeriö painottaa kansalaisyhteiskuntalinjauksessa sitä, että kaiken kehityspolitiikan ja kaikkien kehitystoimijoiden tulee osaltaan tukea kansalaisyhteiskunnan vahvistumista tai vähintään huomioida vaikutukset kansalaisyhteiskunnan toimijoihin.

Jotta Suomen toiminta kansalaisyhteiskuntien vahvistamiseksi säilyisi uskottavana, tulisi sille osoittaa kehitysyhteistyörahoituksestaan riittävästi varoja, vähintään 15 prosenttia, kohdennettuna kansalaisyhteiskunnan toimijoille, josta osa suoraan kehittyvien maiden toimijoille. Tämä tavoite olisi hyvä kirjata linjaukseen.

4. Järjestöjen itsenäinen rooli turvattava

Olemme tyytyväisiä, että luonnoksessa todetaan edellisen kansalaisyhteiskuntalinjauksen tavoin, että kansalaisjärjestöt ovat lähtökohtaisesti valtiosta itsenäisiä ja autonomisia toimijoita, jotka määrittelevät itse omalle toiminnalleen asetettavat tavoitteet ja toimintatavat. Samoin toivot, että linjauksessa säilyy maininta siitä, että järjestöt voivat toteuttaa ministeriön rahoituksella toimintojaan valitsemallaan sektorilla maissa, jotka sisältyvät OECD:n kehitysapukomitean ODA-kelpoisten maiden listalle. Nämä ovat tärkeä edellytys sille, että vahvalla ja moninaisella kansalaisyhteiskunnalla on mahdollisuus toimia osana Suomen kehityspolitiikkaa.

Kaikkein eniten kommentteja järjestöiltä tulikin luonnoksen seuraaviin kohtiin: ”ulkoasiainministeriö pyrkii siihen, että ministeriön rahoittamat kansalaisjärjestöjen hankkeet kohdistuvat nykyistä enemmän Suomen kehityspolitiikan temaattisiin, alueellisiin ja maatason painopisteisiin” ja ”Edustustot ja alueosastot voivat jatkossa rahoitushakemuksista lausuntoja antaessaan osoittaa tukensa erityisesti niille hankkeille, jotka tukevat tai mielekkäällä tavalla täydentävät maaohjelman tavoitteiden mukaista toimintaan”. Ministeriöllä on rahoittajana luonnollisesti mahdollisuus ohjata rahoitusta tiettyihin tavoitteisiin, mutta se ei saisi johtaa kansalaisyhteiskunnan toiminnan yksipuolistumiseen tai rajoittaa kansalaisjärjestöjen keinovalikoimaa vaan tukea kansalaisyhteiskunnassa myös kriittisiä näkemyksiä esille tuovaa toimintaa ja mahdollistaa järjestön asiantuntemukseen pohjautuva, pitkäjänteinen työ kumppaniensa kanssa.

5. Kohti universaaleja tavoitteita

Kehittyneiden ja kehitysmaiden, pohjoisen ja etelän välinen jako on menettänyt merkitystään, kun katsotaan esimerkiksi kestävän kehityksen tavoitteita. On hyvä, että Agenda 2030 on otettu linjauksen viitekehikseksi. Linjauksen kieltä ja ilmaisuja voisi muokata vielä paremmin Agenda 2030:n universaaliuden huomioimiseksi. Kokonaan vanhaa terminologiaa voi olla vaikea välttää, mutta linjauksessa voisi vähentää pohjoinen-etelä -jaottelua ja lisätä muotoiluja kansalaisyhteiskuntien universaaleista tavoitteista ja haasteista sekä uusista toimintatavoista.

6. Globaalikasvatuksen, kehitysviestinnän ja vaikuttamistyön merkitys näkyviin

Linjauksen luonnoksessa Suomessa tehty työ kestävän kehityksen ja globaalien oikeudenmukaisuuden edistämiseksi ja ulkoministeriön rooli sen tukemisessa on huomioitu mutta varsin vähäisessä määrin. Kuitenkin jo Agenda 2030:n hengessä meillä on velvollisuus pitää huolta siitä, että myös Suomi toteuttaa kestävän kehityksen tavoitteita. Tämä edellyttää, että suomalaisilla on riittävä ymmärrys kestävästä kehityksestä ja mahdollisuudet osallistua tavoitteiden edistämiseen ja seurantaan. Tässä paitsi kansalaisjärjestöjen työllä myös ministeriön viestinnällä on suuri merkitys. On tärkeää, että ulkoministeriö linjaa kansalaisjärjestöjen tekemän globaalikasvatuksen, kehitysviestinnän ja vaikuttamistyön osaksi kansalaisyhteiskunnan moninaisia rooleja kehityspolitiikassa ja tukee tätä työtä myös jatkossa.

**

Edellä olevien yleisten kommenttien lisäksi liitämme ohien konkreettisia muutosehdotuksia luonnokseen. Kepa kiittää lämpimästi tähänastisesta tiiviistä yhteistyöstä ja jatkaa mielellään yhdessä jäsentensä ja yhteistyöjärjestöjensä kanssa vuoropuhelua ja yhteistyötä ulkoasiainministeriön kanssa linjauksen jatkotyöstössä, toimeenpanossa ja seurannassa.

Ystävällisin terveisin,

Outi Hannula. ohjelmajohtaja, Kepa ry

Lisätietoja:

Auli Starck, asiantuntija, Kepa ry, auli.starck@kepa.fi tai 050-317 6715

Kommentteihin on sisällytetty seuraavilta järjestöiltä saadut huomiot

Kepa
Abilis
KIOS
Kirkon Ulkomaanapu
Liikunnan Kehitysyhteistyö
Pelastakaa Lapset
Plan International Suomi
Psykologien Sosiaalinen Vastuu
Reilu Kauppa
Siemenpuu
Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus
Suomen Lähetysseura
Suomen Somalia-verkosto
Suomen Unicef
Suomen YK-liitto
Suomen Ylioppilaskuntien Liitto
Vammaiskumppanuus

Kepa on yli 300 kansalaisjärjestön kattojärjestö ja globaalin kehityksen asiantuntija.

Elimäenkatu 25–27 (5. krs) | 00510 Helsinki | +358 9 584 233 | info@kepa.fi

kepa.fi